

Emlékezz ember, porból lettél és visszatérsz a porba ... hangzik és visszhangzik nagybőjt kezdetén. Igen, visszhangzik, mert olyan szavak ezek, melyeket nem könnyű csak úgy elengedni fülünk mellett. Emlékszem, gyerekkoromban mindig megijesztettek ezek a szavak: a porbatérés egy tizéves számára nem reális jövőkép.

E szavakban megjelennek az emlékezés foszlányai, ami szembesülést és feltárást is jelent. Nagy méltóság a számunkra, hogy nemcsak a mának élünk, hanem képesek vagyunk a saját létezésünk gyökereire válaszokat keresni. Ebben a lelki munkában visszatükröződik számunkra létezésünk alaptapasztalata, a mulandóság. Akár akarjuk, akár nem előbb vagy utóbb megjelenik a semmi, a kudarc, illetve a legnagyobb kudarc, az elmúlás. Ezt az ürességet sokan próbálták már megfogalmazni a költészet és az irodalom eszközeivel. Gondoljunk Ady soraira: „Batyum a legsúlyosabb nincsen, / utam a nagy Nihil a Semmi. / A sorsom menni, menni..” (Álmom az Isten). Vagy ahogy Hemingway Öreg halásza nap mint nap kievez a tengerre, a nagy fogás reményében, és végül tényleg sikerült: hálójába akad a nagy hal, megküzd vele, legyőzi, de mire partra vonja, nem marad belőle más, mint a csontváz. Néha úgy érezzük, hogy a költőnek van igaza: minek küzdeni, nincs értelem, élj, ahogy tetszik.

Porból lettél és porrá leszel, nagybőjtben a hamukereszt újra és újra eszünkbe juttatja az első bunt, az ember igazi nagy kudarcát, amikor megpróbált olyanná lenni, mint az Isten, de csak teremtettség mivoltát, por természetét és halandóságát találta meg. Ez sem ott és akkor, sem ma nem riogatás, hanem tényszerű isteni kijelentés. Ennek kapcsán írja az ókor kiváló szentje, Aranyszájú Szent János, hogy bár óriási büntetésként éljük meg az Isten szavát, de higgyük azt, hogy ez gyógyító célú: megmutatja, hogy vannak határaink.

Nézzünk tehát örömmel erre a hamura, ami homlokunkra tapad, ami beveszi magát megmosott borunkba, mert nem ijeszteget, hanem emlékeztet arra, hogy por mivoltunkon túl valaki vár ránk, aki miattunk és velünk vállalta ugyanezt a sorsot. Annak a barkának a hamuja, ami tavaly még eróttal duzzadt, keményen figyelmeztet, hogy nem vagy örökkévaló, hogy felelős vagy önmagadért. 1991-ben a Fülöp-szigeteken kitört az egyik vulkán. Utcákat, rizsföldeket 20-25 cm-es hamu borított el. A hamu súlya tetőket roppantott össze. Több ezer ember menekült csónakkal, hogy menedéket találjon. Egy menekülttáborba rejtöztek el, ám ez is veszélybe került. A hatalmas hamu miatt még a nappal is sötétté változott. Rettenetes pillanatokat éltek át. A misszió emberei összegyűltek akkor egy istentiszteletre a templomban és imádkozás után leírták ezt az egy mondatot: „Nagy nyugalom keletkezett szívünkben. Mert átértük, hogy miközben odakünn a vulkán tombol minden erejével, az Úr megragadta a szívünket. O, aki nagyobb minden természeti eronél. Éreztük, hogy Istenbe elrejtve vagyunk.”

Nagybőjt tehát lehetőség. Ahogy ilyenkor, télen sokan kikotorjuk befutás előtt a kazánt, gyakran szembesülünk azzal, hogy az eltűzelt fában mi minden volt: szegek, csavarok, csupa olyan holmi, amiből akár baj is származhatott volna, ha belelépünk: ehelyett ezeket a hamu szűrkesége nyelte el. Mik azok a szögek, kudarcok, bánatok, melyeket le szeretnének tenni, mik akadályoznak az újrakezdésben? KT., Barsi Balázs atya így ír erről a napról: „Egyszerre félelmetes és vigasztaló a por mivoltunkkal való szembesülés. Ha komolyan vesszük, bizony, súlyosan érint, hogy terveinkről, álmainkról, mindarról, amiért nap mint nap fáradozunk, meg van írva, hogy velünk együtt az enyészeté lesz, ugyanakkor szabadító ereje is az illúziókkal való leszámolás, mert rájövünk, hogy nem is kell másnak lennünk, mint pornak: Isten kezében, az ő fényénél ez a por aranyként ragyog és étellel telik meg.”